

СТАНОВИЩЕ

за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
в СА „Д. А. Ценов” – Свищов

Изготвил становището: доц. д-р Янко Чавдаров Христов

Автор на дисертационния труд: Биляна Диянова Дамянова

Тема на дисертационния труд: „ФИНАНСИРАНЕ НА АКТИВИ ЧРЕЗ
ЛИЗИНГ – АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА“

Научен ръководител: Проф. д-р Теодора Димитрова

I. Общо представяне на дисертационния труд:

1. Обект на изследване е лизингът като източник на финансиране. Предметът е анализ на проблемите и предизвикателствата при финансирането чрез лизинг. Правилно и коректно са формулирани изследователската цел и задачи. Авторската теза застъпва твърдението, че открояването на проблемно-ориентираните предизвикателства пред лизинговия пазар е предпоставка за оптимизация на лизинговия процес и за усъвършенстване на мениджмънта на лизинговите дружества.

2. Дисертационният труд е с общ обем 180 стандартни страници, от които 161 страници са основен текст. Използваните фигури са 62, а таблиците 3. Липсват списък със съкращенията, както и с таблиците и фигурите, които биха улеснили читателя.

3. Дисертационният труд е структуриран в три глави. В първа глава се разглеждат теоретичните аспекти на лизинга и по-точно произход, същност, еволюция, форми на лизинг и т.н. Има някои неточности, например че оперативен лизинг е със срок до 3 години (пр. стр. 20). Мнението е на цитиран автор и е неточно. След което друг цитиран автор правилно посочва, че той може да е и дългосрочен. Следва в подобни случаи докторантът да направи коментар. Във втора глава се разглеждат проблемите пред финансирането на активите с лизинг като се прави анализ на състоянието на лизинговия пазар в България. На фиг. 10,14 и 19 се наблюдава спад в търсенето на лизинг при финансирането на леки автомобили през последните 3 години от изследването. Не намерих коментар защо се получава така. В трета глава се разглеждат предизвикателствата пред финансирането на активите с лизинг и се прави анализ на факторите, оказващи въздействие върху лизинговия процес. Анализът и коментарите са изключително интересни, изчерпателни и коректни.

4. Използваните литературни източници са 100. Цитирани са редица авторитетни и актуални публикации на български и чужди автори. Списъкът на литературните източници може да се разшири.

5. В приложения авторът е представил формуляр за искане за лизинг на физически и юридически лица. Самите приложения не са от особена важност за изследването.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

1. Темата на дисертационния труд за финансиране чрез лизинг е интересна и значима. Актуалността на темата се основава на факта, че в съвременните пазарни условия все повече икономически агенти прибегват до лизинга като специфичен, но в същото време високо ефективен и гъвкав метод на финансиране поради наличието на значителни предимства, които притежава. Актуалността се изразява и в открояването на проблемите и предизвикателствата пред бранша, както и в проведеното проучване относно интереса към лизинговите продукти.

2. Обемът на дисертационният труд предполага добри възможности за теоретично проучване, задълбочено емпирично изследване, анализи и коментари. Стилът е научен и е подходящ за този тип изследване.

3. Авторефератът представя синтезирано най-важните теоретични и практически изводи на дисертационния труд. Като цяло структурата на автореферата е добра и представя почти всички основни моменти на дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд. Публикации.

1. Успешно са открити основните приноси на дисертационния труд, които са от ключово значение за автореферата. Особено важен е анализът и открояването на проблемите в бранша. От не по-малко значение е систематизирането на факторите, определящи склонността на потребителите към финансирането с лизинг. От важност са предложените възможности за оптимизация на лизинговия процес, в т.ч. чрез моделирана веб-базирана платформа от типа „Leasing experience“.

2. Авторът има четири публикации, една статия и три доклада, като общият брой точки е 35, което превишава изискваните 30.

IV. Въпроси по дисертационния труд.

1. На какви фактори според Вас се дължи резкият спад на необслужваните лизинги от над 20% до 2015 г. до под 4 % след 2019г. (фиг. 4)? Защо през 2013 г. близо 1/3 от лизингите са необслужвани?
2. Има ли според Вас някаква легална възможност при оперативен лизинг да станете собственик на актива в края на лизинговия договор? Имате ли информация за подобна практика в България?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на **всички** на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на СА „Д. А. Ценов“, Свищов.

Дисертационният труд показва, че докторантката Биляна Дамянова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения в Професионално направление 3.8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания. Дисертационният труд е изготвен задълбочено, отговорно и на високо равнище.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’* на Биляна Дамянова в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика; докторска програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка (финанси)“.

Дата: 06.01.2023г.

Изготвил становището:

доц. д-р Янко Христозов